

**YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMAN 2020
TOTEUTUMISEN ARVIOINTI**

Sisällys

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN 2020 TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	1
1. YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN 2020 TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	4
1.1 Pandemian aiheuttama poikkeuksellinen tilanne 2020	5
1.2 Valvonnan tietojärjestelmien kehittäminen	5
1.3 Yhteistyö, verkostoituminen ja toiminnan kehittäminen	6
1.4 Viestintä	6
2 ELINTARVIKEVALVONTA	7
2.1 Elintarvikevalvonnan tehtävät ja voimavarat	7
2.2 Elintarvikelain mukainen valvonta	7
2.3 Painopistealueet	10
2.4 Näytteenotto, projektit ja kansalliset valvontaverkostot	10
2.5 Ruokamyrkytyspäilyt ja alueellisen epidemiaselvitystyöryhmän toiminta	11
2.6 Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta	12
2.7 Valvontamaksut	12
2.8 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	13
3 ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO	16
3.1 Eläinlääkintähuollon tehtävät ja voimavarat	16
3.2 Eläinlääkäripalvelut	17
3.3 Klinikkatulot	17
3.4 Eläinsuojelu	17
3.5 Muut valtion määräämät viranomaistehtävät	18
3.6 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	18
3.7 Toteuman vertailu 2016 -2020	18
4 TERVEYDENSUOJELU	19
4.1 Terveydensuojelun tehtävät ja voimavarat	19
4.2 Terveydensuojelulain mukainen valvonta	19
4.3 Muut valvontatehtävät ja painopistealueet	22
4.4 Terveydensuojelun tulot	24
4.5 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	25

Liitteet:

Liite 1 Elintarvikevalvonta, tarkastukset kunnittain ja kohdeluokittain 2020

Liite 2 Elintarvike- ja tupakkavalvonta, tarkastukset ja suunnitelmallisen valvonnan kohteet 2020

Liite 3 Eläinlääkintäraportti; sairasmatkat, hoidetut eläimet ja subventiot kuntakohtaisesti

Liite 4A Terveydensuojelun tarkastusmäärät kunnittain 2020

Liite 4B Terveydensuojelun suunnitelmallinen valvonta toimialoittain

Liite 5 Terveydensuojelun painopisteisiin liittyvät toimenpiteet

Liite 6 Ympäristöterveydenhuollon verkkoviestintä

1. YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN 2020 TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden tulee arvioida valvontasuunnitelmansa toteutumista kalenterivuosittain.

Toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan aluehallintovirastolle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa käsitellään seuraavia asioita:

- Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
- Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus
- Toiminnan kehittämistarpeet
- Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (Arviointi- ja ohjauskäynnit)

Mikäli valvontayksikössä on laadittu käytettävissä olevat resurssit huomioiva työsuunnitelma, pystytään sen toteuman ja kunnassa arvioidun valvontatarpeen erotuksella osoittamaan mahdollinen vaje resurssien ja valvontatarpeen välillä. Valvontaviranomaisen on ratkaistava valvontatarpeen ja voimavarojen välinen ero.

Jos suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, toteutumisen arvioinnissa tuodaan esille mahdollisia syitä (virkavapaat, yllättävät projektit yms.) sekä vaadittavia toimenpiteitä (esimerkiksi päätökset, voimavaralisäykset, toiminnan muuttuminen ja painopisteiden tarkentaminen), jotta tavoitteet toteutuisivat seuraavalla tarkastelujaksolla.

Mikäli valvontasuunnitelman mukaisista tavoitteista on jääty merkittävästi, on tämä otettava huomioon valvontatulojen kohdistamisessa. Valvonnan maksullisuutta suunnitelleissa työryhmissä samoin kuin eduskuntakäsittelyn aikana korostettiin, että valvonnasta saaduilla tuloilla tulee turvata kuntien mahdollisuus ylläpitää valvontaa.

Viimeisin ympäristöterveydenhuollon monivuotinen valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2020–2024. Tässä raportissa arvioidaan suunnitelman toteutumista vuoden 2020 osalta.

Ympäristöterveys yksikön kokonaismenoista valvontamaksu- ja klinikkamaksutulot kattoivat 20 %. Elintarvikevalvonnan, terveydensuojelun ja tupakkavalvonnan maksutuotot kattoivat 26 % toimintamenoista vuonna 2020 kun eläinlääkintähuollon menoja ei huomioida.

1.1 Pandemian aiheuttama poikkeuksellinen tilanne 2020

Alkuvuodesta 2020 alkanut Covid 19 pandemia ja poikkeusolot vaikuttivat merkittävästi ennalta laaditun valvontasuunnitelman toteutumiseen. Valvontakohteille annettiin poikkeustilanteen edellyttämää yleistä ohjausta normaalia enemmän, osa valvontakohteista oli suljettuna ja valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti tarkastustoiminta keskeytettiin noin 2–3 kuukaudeksi, mikä vaikuttaa suunnitelmallisen valvonnan toteutumiseen erityisesti tarkastuskäyntien osalta. Viranomaisen resursseja kohdistettiin poikkeuksellisen tilanteen edellyttämällä tavalla epidemian leviämisen ehkäisemiseksi, huolehtien samalla viranomaisen oman toimintavalmiuden turvaamisesta. Epidemiaepäilyt ja vakavat terveyshaittaepäilyt selvitettiin. Asiakkaita palveltiin puhelimitse ja sähköpostilla sekä tehtiin toimiala- ja kohdekohtaista tilanteen edellyttämää viestintää. Henkilöstön suojaamiseksi hankittiin asianmukaiset suojavarusteet ja työtä tehtiin hybridimallilla, pääosin etätöissä. Henkilöstön kokoontuminen yhteisiin tiloihin ei ole ollut mahdollista.

Poikkeusolojen jälkeenkin tarkastukset on jouduttu perumaan erittäin pienten terveydellisten oireiden vuoksi. Joissakin kohteissa (esim. sosiaalialan laitokset) valvonta on toteutettu muulla tavoin kuin fyysisinä paikan päällä tehtävinä tarkastuksina. Tarkastuksia on tehty asiakirjatarkastuksina, joita on täydennetty puhelin- ja sähköpostikeskusteluilla. Paikan päällä tehtävät tarkastuskäynnit on pyritty tekemään mahdollisimman lyhytkestoisina.

Ympäristöterveydenhuoltoon on tullut paljon ilmoituksia tartuntatautiviranomaisen valvontaan kuuluvista suositusten noudattamatta jättämisistä ja rajoitusten rikkomuksista. Tietoa on välitetty tartuntatautiviranomaiselle toimenpiteitä varten. Valvontakohteisiin on myös välitetty tietoa ja ohjeistusta tartuntatautiviranomaisen pyynnöstä.

Viransijaisuuksia jätettiin täyttämättä ja kesäharjoittelija palkkaamatta poikkeuksellisen tilanteen vuoksi. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen on ollut vallengin tilanteessa vaikeaa.

1.2 Valvonnan tietojärjestelmien kehittäminen

Tampereen valvontayksikkö oli mukana valtakunnallisen sähköisen ilmoitusjärjestelmän pilotoinnissa (ILPPA-pilotti) yhdessä Helsingin ja Porvoon valvontayksikön kanssa. Järjestelmä otettiin valtakunnallisesti käyttöön marraskuussa 2020.

Tampere on osallistunut VATI-tietojärjestelmän kehittämiseen kehittämisryhmän sekä toimialakohtaisten lomaketyöryhmien kautta.

Tampereen valvontayksikkö kutsui Ruokaviraston VATI-työryhmän Teams-vierailulle syksyllä 2020. Käydyn keskustelun perusteella Tampereen valvontayksikkö lähetti keskusvirastoille ja ministeriöille vetoituksen VATI-tietojärjestelmän kehittämisestä arkistoinnin ja paikkatiedon osalta. Vetoituksen johdosta käynnistettiin valtakunnallinen selvitys valtakunnallisista käytännöistä ja kehittämistarpeista arkistoinnin ja paikkatiedon osalta.

Tampereella panostettiin vuonna 2020 siihen, että laskutus voidaan jatkossa hoitaa valtakunnallisen VATI-järjestelmän kautta. Vuonna 2021 tavoitteena saada myös arkistointi hoidettua siten, että voidaan luopua kahden rinnakkaisen tietojärjestelmän käytöstä.

1.3 Yhteistyö, verkostoituminen ja toiminnan kehittäminen

Tampereen valvontayksikkö järjesti kuuden suurimman kaupungin ympäristöterveydenhuollon Teams-tapaamisen marraskuussa 2020. Tapaamisessa keskusteltiin pandemian vaikutuksista valvontaan yleisti sekä järjestettiin erilliset keskustelutilaisuudet elintarvikevalvonnasta, terveydensuojelusta, laitosalvonnasta ja eläinsuojelusta.

Häiriötilannesuunnitelman päivittäminen aloitettiin ja työtä jatketaan 2021. Ympäristöterveyspäällikkö osallistui Tampereen kaupungin häiriötilannejohtoryhmään. Tampereen terveydensuojelu oli mukana myös Oriveden valmiusryhmässä. Muille kaupungeille ja kunnille toimitettiin tietoa kirjaamoiden kautta tai muulla ennalta sovitulla tavalla.

Ympäristöterveysyksikössä toimii kehittämisryhmä, jonka tehtävänä on toimia ympäristöterveysyksikön johtoryhmän tukena henkilöstöön liittyvissä asioissa. Kehittämisryhmä voi tehdä myös toimintaan liittyviä kehitysehdotuksia johtoryhmälle. Henkilöstöryhmään kuuluu henkilöitä ympäristöterveyden eri ryhmistä ja toimipaikoista. Vuonna 2020 kehittämisryhmä huolehti erityisesti yhteisöllisyydestä tilanteessa, jossa normaali yhteinen toiminta ei ollut mahdollista.

Ympäristöterveydestä osallistutaan Tampereen kaupungin Lean-verkostotoimintaan.

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö osallistui aktiivisesti koulutuksiin. Kolme tarkastajaa viimeisteli RTA-tutkinnon (RTA = rakennusterveysasiantuntija).

1.4 Viestintä

Vuoden 2020 aikana ympäristöterveyden viestintää tehostettiin. Alkuvuodesta tehtiin linjaus, että ympäristöterveydelle ei muodosteta erillisiä some-kanavia, vaan tehostetaan viestintää Tampereen kaupungin verkkosivuilla ja hyödynnetään Tampereen kaupungin some-kanavia. Ympäristöterveyden verkkosivuilla alettiin julkaista ns. Pikku-uutisia. Liittessä 6 on lista uutisista ja tiedotteista. Tampereen kaupunki on jakanut tiedotteita myös some-kanavilla. Koko aluetta koskevat uutiset ja tiedotteet lähetettiin myös valvonta-alueen kuntien kirjaamoille ja osa kunnista julkaisi tiedotteita verkkosivuillaan.

Tiedotteet koskivat pääasiassa ajankohtaisia asioita: rottaongelma, lintuinfluensa, tehostetun hygienian tarve, veden juoksuttaminen pitkään käyttämättä olleissa kiinteistöissä, umarantojen ja uimaveden valvonta sekä radonin mittaaminen.

2 ELINTARVIKEVALVONTA

Valvontasuunnitelman toteutuminen vuonna 2020

2.1 Elintarvikevalvonnan tehtävät ja voimavarat

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä.

Niitä ovat

- varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa niiden jäljitettävyys,
- varmistaa, että elintarvikkeista annettu tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan, ja
- suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikevalvonnan henkilökunnan tehtäviin kuuluivat vuonna 2020 myös

- tupakkalain mukaiset tehtävät, kuten tupakan myyntilupien käsittely ja tupakan myynnin valvonta;
- tupakointitilojen valvonta;
- nikotiinivalmisteiden myyntilupien käsittely ja myynnin valvonta lääkelain nojalla.

Elintarvikealan toimijalla on ensisijainen vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta. Viranomaisvalvonnan tehtävänä on varmistaa, että toimijan omavalvonta toimii tehokkaasti ja että elintarvikkeen turvallisuus, jäljitettävyys ja muu määräystenmukaisuus toteutuu kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Elintarvikevalvonnassa on virkoja 20; elintarvikevalvonnan esimies mukaan lukien 8 ympäristöinsinööriä, 10 terveystarkastajaa ja 2 hygieenikkoeläinlääkäreitä. Hygieenikkoeläinlääkärit vastaavat eläinperäisten elintarvikkeiden valmistuksen valvonnasta, elintarvikkeiden viennin ja sisämarkkinatuonnin valvonnasta, alkutuotannon valvonnasta eläinperäisen alkutuotannon osalta sekä elintarvikeväliaineiden epidemioiden selvittämisestä osana alueellisen epidemiaselvitystyöryhmän toimintaa.

2.2 Elintarvikelain mukainen valvonta

Ilmoitus- ja hyväksymismenettelyt

Elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta sijaintikunnan valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Toimijan tulee tiedottaa valvontayksikköä liikkuvien elintarvikehuoneistojen saapumisesta valvontayksikön alueelle (esim. suuret yleisötapahtumat). Eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevien laitosten toiminnan aloittamiselle ja olennaiselle muuttamiselle, sekä itujen tuotannolle on haettava hyväksymistä. Tampereen elintarvikevalvonnassa ilmoitusten käsittely on eriytetty päivystykselle.

Päivystys ottaa myös vastaan tiedottamiset liikkuvista elintarvikehuoneistoista, sekä käsittelee elintarvikkeita ja elintarvikehuoneistojen toimintaa koskevat valitukset ja sellaiset ruokamyrkytyspäilyt, joissa ei epäillä epidemiaa. Hyväksymishakemukset käsittelee hygieenikkoeläinlääkäri.

Vuonna 2020 elintarvikehuoneistojen hyväksymishakemuksia käsiteltiin 4 kpl, aloittamis-, toiminnan muuttamis-, toimijanvaihdos- ja lopettamisilmoituksia käsiteltiin 326 kpl. Todistus elintarvikealan toiminnan aloittamisesta kirjoitettiin 176 yritykselle. Hyväksymiseen liittyviä tarkastuksia tehtiin 9 kpl ja hyväksymispäätöksiä tehtiin 7 kpl. Kontaktimateriaalialan toimijoiden ilmoituksia käsiteltiin 4 kpl.

Tiedottamisia (esimerkiksi liikkuvien elintarvikehuoneistojen toiminnasta valvontayksikön alueella) otettiin vastaan 166 kpl. Elintarvikkeita, niiden käsittelyolosuhteita tai muutoin elintarvikealan toimintaa koskevia kuluttajavalituksia käsiteltiin 138 kpl. Lausuntoja annettiin 64 kpl, sisältäen arkkitehtien ja rakennusvalvonnan pyytämät lausunnot pohjakuvista ja Aviin annettavat lausunnot tilapäistapahtumiin liittyen.

Taulukko 2.2. Päivystyksen suoritteet 2017 - 2020

PÄIVYSTYS	2017	2018	2019	2020
sähköpostit	3859	3608	3837	3884
puhelut	321	368	332	343
asiakaskäynnit	20	26	29	6
elintarvikehuoneistoilmoitukset / todistukset uusista	406/168	600/170	459/158	326/176
Tampere	296/121	496/131	344/114	247
Kangasala	56/26	54/18	52/21	43
Valkeakoski	54/21	50/21	63/23	32
tupakka- ja nikotiinipäätökset			8	27
muut tupakkalupakäsittelyt			13	11
ulkom. toimijoiden rekisteröinti		2	2	2
tiedottamiset	626	636	483	166
lausunnot	82	61	53	64
rm-epäilyt alle 5 sairastunutta	121	144	137	112
valitukset	89	121	139	138
tarkastukset	80	75	16	5

Tarkastusten määrä ja sisältö

Elintarvikealan toimintaan kohdistuvia tarkastuksia tehtiin yhteensä 898 kpl, Osalle toimijoista tehtiin useampi kuin yksi tarkastus vuodessa, johtuen suuremmasta perustarkastustiheydestä tai uusintatarkastuksista. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksia tehtiin 753 kpl, uusintatarkastuksia tehtiin 80 kpl, eli noin 11 % kaikkien tarkastusten kokonaismäärästä.

Vuoden aikana aloittaneiden tai toimijanvaihdoksen tehneiden yritysten ensitarkastukset on kirjattu valvontayksikön tietojärjestelmään samalla SUU-koodilla kuin varsinaiset ennalta suunnitellut tarkastukset. Osa näistä ei kuitenkaan ollut tiedossa tarkastussuunnitelmaa laadittaessa. Näiden määrää on arvioitu jäljempänä. Muita suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehtiin 31 kpl. Niihin sisältyi valitus-, projekti-, valvontapyyntö-, ruokamyrkytys- ja ennakkotarkastuksia. Elintarvikelaitosten hyväksymistarkastuksia tehtiin 5 kpl.

Vuoden 2020 tarkastussuunnitelman mukaan ennalta oli suunniteltu tehtäväksi 1630 tarkastusta: 1597 elintarvikehuoneistojen tarkastusta ja 33 tarkastusta maidontuotantotiloille.

Sivutuotteiden tuontitarkastuksia ja päätöksiä Traces-ohjelmassa tehtiin 2 kpl.

Ensitarkastukset ja arvio tarkastussuunnitelman toteutumisesta

Ensitarkastus tehdään kohteeseen silloin, kun toiminta alkaa tai kun toimija vaihtuu. Ensitarkastukset vastaavat sisällöltään muita Oiva-tarkastuksia ja ne kirjataan keskustietojärjestelmään Oiva-tarkastuksina. Valvontayksikön järjestelmään ne kirjataan SUU-koodilla, mistä syystä niitä ei voida tilastoinnissa erottaa sellaisista suunnitelluista tarkastuksista, joiden määrä oli tiedossa vuoden alussa tarkastussuunnitelmaa laadittaessa. Ensitarkastukset on tehtävä 1, 3 tai 6 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta tai toimijan vaihtumisesta; määräaika asetetaan riskiluokituksen mukaisesti.

Jos uusien toimijoiden ja toimijanvaihdosten ennakoimattomat ensitarkastukset lasketaan mukaan suunnitelmallisen valvonnan toteumaan, on elintarvikehuoneistojen suunnitelmallisten tarkastusten toteuma 46 % vuonna 2020.

Jos toteumaan ei lasketa mukaan ennalta suunnittelemtomia, mutta tietojärjestelmään teknisistä syistä suunnitelluiksi (SUU) koodattuja tarkastuksia, ja tarkastusmäärätavoitteena pidetään kohdekohtaisen tarkastussuunnitelman mukaista lukua 1630, suunnitelluiden tarkastusten toteutumisprosentti on pienempi, arviolta 35 %. Kaikkien ennalta suunnittelemtomien tarkastusten (ensitarkastukset, valitukset, ruokamyrkytyspäilyt, ennakkotarkastukset, projektit ja valvontapyyntöt, uusintatarkastukset) osuus on noin 25 % kaikkien tarkastusten kokonaismäärästä. Tämä on merkittävä määrä ennakoimatonta akuuttia työtä, jonka takia suunniteltujen tarkastusten tekemiseen on jäänyt arvioitua vähemmän aikaa.

Valvonnan kattavuus

Tarkastussuunnitelman toteuma ja kattavuus alueellisesti vuoden 2020 aikana on esitetty liitteessä 2.

Vuonna 2020 Oiva-tarkastus tehtiin 719 elintarvikehuoneistoon. Valvontakohteita on keskusviraston tiedonkeruujärjestelmän mukaan 2392 kpl.

Isolla osalla elintarvikevalvonnan kohteista tarkastustiheys on vähemmän kuin kerran vuodessa, joten Oiva-tarkastusten kattavuuden voidaan arvioida olleen kohtalaisella tasoa vuonna 2020.

Elintarvikevalvonnan tarkastussuoritteet on esitetty kunnittain ja kohdeluokittain taulukossa liitteessä 1. Elintarvikevalvonnan kohteiden ja tarkastusten määrät alueittain on esitetty taulukossa liitteessä 2.

2.3 Painopistealueet

Vuoden 2020 valtakunnallisina painopistealueina olivat

- VASU-päivitys 2020–2021
- VASU 2021 -painopistesuunnittelutyöhön osallistuminen
- Valvonnan toimenpiteiden loppuunsaattaminen
- Valvontatulosten perusteella elintarviketurvallisuutta ja kuluttajien tiedonsaantia heikentävien asioiden painottaminen tarkastussuunnitelmissa

Elintarvikevalvonta toteutti painopistealueita toimintaan soveltuvin osin.

Muita Tampereen elintarvikevalvonnan painopisteitä vuodelle 2020 ovat:

- nimisuojuatuotteet (Oiva-rivi 13.1.)
- lihan alkuperämaan ilmoittaminen tarjoilukohteissa
- akryyliamidineuvonta
- laatumittariston loppuun saattaminen ja käyttöönotto

2.4 Näytteenotto, projektit ja kansalliset valvontaverkostot

Elintarvikkeista ja elintarvikehuoneistojen pinnoilta tutkittiin näytteitä 22 kpl, lähinnä ruokamyrkytys-epidemiaepäilyihin liittyen.

Vierasainevalvontaohjelmiin liittyen otettiin yhteensä 4 elintarvikenäytettä (salaatti, maito, hunaja) keskusviranomaisen (Ruokavirasto) laatiman näytteenottosuunnitelman mukaisesti.

Elintarvikevalvonta osallistui vuonna 2020 mm. seuraaviin valtakunnallisiin valvontahankkeisiin:

- Ravintoarvomerkitöjen ja suolan valvontahanke; näytteenotto ja tarkastukset Ruokaviraston pyynnön mukaisesti.
- Kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelma; näytteenotto Ruokaviraston pyynnön mukaisesti.
- Useat elintarvikevalvonnan työntekijät osallistuivat vuonna 2020 aktiivisesti Ruokaviraston vetämien eri valvontaverkostojen toimintaan. Kansallisia verkostoja ovat mm. elintarvikeparanteiden, valvontatiedot, kontaktimateriaalien, ravintolisien sekä kontaminanttien ja kasvinsuojeluainejäämien, sisämarkkina -valvontaverkostot.
- YKP-valvonnan ohjaavat tarkastukset

Pandemiatilanteen vuoksi vuodelle 2020 suunnitellut elintarvikevalvonnan projektit siirrettiin vuodelle 2021.

2.5 Ruokamyrkytys epäilyt ja alueellisen epidemiaselvitystyöryhmän toiminta

Elintarvikelakiin ja terveydensuojelulakiin perustuva Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (Vna 1365/2011) edellyttää, että kunnan elintarvikevalvonta- ja terveydensuojeluviranomaisen tulee yhdessä nimetä epidemioiden selvittämistä varten selvitystyöryhmä. Alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto nimeää epidemiaselvitystyöryhmän, vuotta 2020 koskeva päätös on tehty § 30 10.10.2019.

Tampereen alueelliseen epidemiaselvitystyöryhmään kuuluvat ympäristöterveydenhuollon ja Tampereen kaupungin riskienhallinnan edustajien lisäksi terveydenhuollon (tartuntatautiin valvonta) ja vesihuollon edustajat.

Epidemiaselvitystyöryhmä vastaa vesi- ja elintarvikevälitteisten tai sellaisiksi epäiltyjen epidemioiden selvitys- ja hallintatoimenpiteistä. Ilmoitukset epidemiaepäilyistä tulevat pääsääntöisesti vireille ympäristöterveydenhuoltoon tehdyn yhteydenoton kautta.

Nimetyt epidemiaselvitystyöryhmän lisäksi on muodostettu laajennettu epidemiaselvitystyöryhmä, jossa on lisäksi terveydenhuollon (tartuntatautiin valvonta) ja vesihuollon edustajat kaikista valvontayksikön kunnista: Tampere, Kangasala, Pälkäne, Orivesi, Juupajoki, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.

Epäilyilmoitukset elintarvikevälitteisistä epidemioista saapuvat pääosin elintarvikevalvonnan päivystyksen kautta. Jos ilmoituksen perusteella epäillään, että taudin välittäjänä on saastunut elintarvike ja sairastuneita on yli viisi henkilöä, tehdään epäilyilmoitus ja selvitysraportti sähköisen RYMY –järjestelmän kautta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) sekä Ruokavirastoon. Alueellinen vesi- ja elintarvikevälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmä tekee epidemiaselvitykset.

Vuonna 2020 epidemiaepäilyjä selvityksessä oli yhteensä 16 kpl, joista kahdesta tehtiin epäilyilmoitus ja selvitysraportti keskusviranomaisten (THL ja Ruokavirasto) RYMY-järjestelmään. Selvitykset ja niihin liittyvät tarkastukset kohteissa sekä altistuneiden haastattelut teki epidemiaselvitystyöryhmä.

Pienemmistä ruokamyrkytys epäilyistä, joissa oireita sai alle 5 henkilöä, saapui 112 epäilyilmoitusta. Näiden osalta ei käynnistetty työryhmässä epidemiaselvitystä, mutta elintarvikevalvonta teki kuitenkin jokaisesta tapauksesta tilannekartoituksen ja tarvittaessa tarkastuksen kohteeseen. Näiden epäilyjen selvittelyt hoidettiin pääasiassa päivystyksen toimesta.

Epidemiaselvitystyöryhmän kokoukset ja tapahtumat:

- Elintarvikevalvonnan ja terveydenhuollon tartuntatautiin torjunnan epidemiatiimin yhteisiä säännönmukaisia tapaamisia pidettiin kaksi kpl, keväällä ja syksyllä. Tällä ja tarpeen mukaan täydennetyillä kokoonpanoilla pidettiin tarpeen mukaan tiiviisti yhteyttä sähköpostitse ja puhelimitse epidemiaselvitysten yhteydessä.
- Elintarvikevalvonnan epidemiatiimi kokoontui säännönmukaisesti kuukausittain sekä epidemioiden yhteydessä.
- Epidemiaselvityksissä konsultoitui Ruokaviraston ja THL:n asiantuntijoita tarpeen mukaan.

2.6 Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta

Vuonna 2020 käsiteltiin tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupia ja -ilmoituksia 48 kpl. Lisäksi käsiteltiin nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupia 24 kpl.

Tupakkalain mukainen suunnitelmallinen valvonta kohdistui tupakan ja nikotiininesteiden myynnin valvontaan. Lääkelain mukainen valvonta kohdistui nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiin.

Tupakkavalvonnan tarkastusmäärä valvontasuunnitelmassa oli 280 kpl/vuosi. Tupakan vähittäismyyntiin suunniteltuja tarkastuksia tehtiin 84 kpl ja uusintatarkastuksia 2 kpl. Valvontasuunnitelman toteuma oli siis 30 % prosenttia. Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiin tarkastuksia tehtiin 41 kpl.

Tupakka- ja lääkelain mukaisten kohteiden ja tarkastusten määrät alueittain on esitetty taulukossa liitteessä 2.

2.7 Valvontamaksut

Elintarvikelain (23/2006) mukaan kunnan on perittävä elintarvikealan toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu laitoksen hyväksymisestä ja elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittelystä, kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta, Euroopan unionin ulkopuolelle eläimistä saatavia elintarvikkeita vievien elintarvikehuoneistojen valvonnasta siltä osin kuin vienti ostajamaan vaatimuksesta edellyttää tavallista kattavampaa valvontaa, sekä elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien toimenpiteiden valvomiseksi tapahtuvasta tarkastuksesta, muustakin valvonnasta sekä siihen liittyvistä tarkastuksista ja tutkimuksista sellaisena kuin valvonta-asetuksen 625/2017 artikloissa 79, 80 ja 83 säädetään.

Tupakkalain (549/2016) mukaan peritään maksuja kunnan viranomaisten suoritteista, jotka koskevat lain 44 §:ssä tarkoitetun myyntiluvan myöntämistä; 48 §:ssä tarkoitetun nikotiininesteiden myyntiä koskevan ilmoituksen käsittelyä; 50 §:ssä tarkoitetun tukkumyyntiä koskevan ilmoituksen käsittelyä; ja 91 §:ssä tarkoitettua myyntiluvan vuotuista valvontamaksua.

Lääkelaisissa (395/1987) säädettyjä kunnan viranomaisten suoritteita, joista peritään maksuja, ovat 54 a § - 54 d §:n mukaisen nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvan myöntäminen ja 54 a § - 54 d §:n mukaisen nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvan valvonnasta perittävä vuotuinen valvontamaksu.

Alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaoston hyväksymä ympäristöterveydenhuollon taksa vuodella 2020 astui voimaan 1.1.2020. Taksaa päivitettiin vuoden 2020 aikana ja uusi taksa on ollut voimassa 1.7.2020 alkaen. Maksut on määrätty siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia. Taksa ja maksut ovat nähtävissä Tampereen kaupungin ympäristöterveyden nettisivuilla.

Elintarvikehuoneistojen hyväksymisestä ja ilmoitusten käsittelystä sekä valvontatoimenpiteistä perittiin vuonna 2020 yhteensä 252 405 €.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupien ja ilmoitusten käsittelystä perittiin vuonna 2020 yhteensä 8080 € ja tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntiluvan vuosittaisista valvontamaksuista 208 000 €.

Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden myyntilupia käsiteltiin 23 kpl. Niistä perittiin vuonna 2020 yhteensä 4040 €. Nikotiinivalmisteiden vuosittaisista valvontamaksuista perittiin 33920 €.

Maksutuotot ohjattiin kokonaisuudessaan ympäristöterveydelle.

Taulukko 2.7 Elintarvike- ja tupakkavalvonnan tarkastukset 2016-2020

	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2019	v. 2020
Elintarvikevalvonta kaikki tarkastukset	1270	1523	1545	1187	898
Tupakkavalvonta, myyntivalvonta ja tupakointitilojen valvonta tarkastukset	136	187	169	152	84

2.8 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Voimavarat, toiminnan kehittämistarpeet ja toiminnan auditoinnit

Voimavarat

Elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelma kokonaisuutena toteutui tyydyttävästi vuonna 2020. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksiin varattua työaikaa verottivat ennalta suunnittele mattomat tarkastukset, kuten toiminnan aloittamiseen ja toimijanvaihdoksiin liittyvät ensitarkastukset, joiden käsittelyyn kului merkittävästi enemmän aikaa kuin aiempina vuosina kahden tietojärjestelmän pakollisen käytön vuoksi. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksista toteutui laskutavasta riippuen noin 35-46 %.

Elintarvikevalvonnan voimavaroista liki 2 henkilötyövuotta käytettiin tupakan ja nikotiinituotteiden myynnin valvontaan ja lupakäsittelyihin. Tupakan myynnin valvonnan suunnitelluista tarkastuksista toteutui noin 30 %. Nikotiinivalmisteiden myyntiä valvottiin tavallista enemmän, koska toiminnalla on harva tarkastustiheys, eivätkä tarkastukset jakaannu tasaisesti eri vuosille.

Alkutuotantotilojen tarkastuksia ei saatu toteutettua suunnitelman mukaisesti pandemiatilanteesta johtuen.

Toteuman perusteella elintarvikevalvonnan resurssit eivät ole täysin riittävät valtakunnallisen riskinarvioinnin perusteella tehtävien suunniteltujen tarkastusten suorittamiseen elintarvikealan kohteiden tai tupakan myynnin valvonnassa.

Elintarvikevalvonta käytti edelleen kahta tietojärjestelmää valvontatietojen kirjaamiseen eli kaikki valvontatieto on tallennettu kahteen eri tietojärjestelmään vuonna 2020. Lisäkirjaamiseen kului aikaa jokaisen henkilön kohdalla vuoden aikana lähes 20 % työajasta eli noin 3 htv.

Pitkäkestoiset poissaolot, joihin ei koko ajaksi saatu sijaisia, aiheuttivat resurssivajetta tarkastustehtävissä arviolta noin 2 htv:n verran.

Elintarvikevalvonnan viranhaltijoista osa koki, että toimijoiden ohjaukseen ja neuvontaan (velvoite: Elintarvikelaki 53 §) ei ollut riittävästi aikaa. Neuvontaa ja ohjausta annettiin toimijoille tarkastusten yhteydessä sekä etänä ja päivystystoiminnan yhteydessä. Neuvonnan ja ohjauksen tarve toimijoilla kasvoi poikkeustilanteessa. Yksikön näkemyksen mukaan neuvonta ja ohjaus on erittäin tärkeää elintarvikeeturvallisuutta parantavaa ja haittoja ennaltaehkäisevää työtä. Henkilökunta on motivoitunutta antamaan toimijoille neuvontaa ja ohjausta, mutta neuvonta ja ohjaaminen myös kilpailevat työajan käytöstä suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten suorittamisen kanssa.

Toiminnan kehittäminen

Toiminnan kehittämistä tehdään valvonnan suunnittelun ja laatutyön yhteydessä. Ympäristöterveydellä on käytössä laatujärjestelmä ja laatukäsikirjaa liiteaineistoinen ja ohjeineen päivitetty ja täydennettiin tarpeen mukaan. Laatu- ja suunnittelutyön kehittämiseen ja jatkuvuuden varmistamiseen tarvittaisiin lisää voimavaroja.

Toiminnan kehittämistarpeita on tunnistettu ja niiden kehittämistä jatkettiin vuonna 2020. Näitä ovat

- valvonnan vaikuttavuuden seuranta ja arviointi
- valvonnan kattavuuden seuranta ja arviointi
- resurssien ja työajan jakaantumisen seuranta ennakoitavissa olevan ja ennakoimattoman valvontatyön kesken
- mittarien kehittäminen toiminnan seurantaan
- sisäiset auditoinnit laadunohjauksen työvälineenä
- sisäisten koulutusten kehittäminen ja seuranta.

Auditoinnit

Ruokavirasto ja AVI kehittävät valvonnan yhdenmukaisuutta tekemällä arviointi- ja ohjauskäyntejä ja ohjaavia tarkastuksia valvontayksiköihin. AJO-käynneillä ja ohjaavilla tarkastuksilla selvitetään valvontayksiköiden toimintaa ja eroavaisuuksia. Niiden pohjalta kehitetään valvontayksiköiden yhdenmukaisuutta. Yksikköön ei tehty auditointeja ohjaavilta tahoilta vuonna 2020.

Sisäisenä auditointina tarkasteltiin Oiva-arvioinnin yhteneväisyyttä.

Valvonnan vaikuttavuus

Oiva-järjestelmän piiriin kuuluvia kohteita tarkastettiin raportointivuonna 719 kpl. Tampereen valvontayksikön alueella C- ja D-arvioiden johdosta tehtyjen uusintatarkastusten tarve oli laskennallisesti 130 kpl. Uusintatarkastuksia tehtiin 80 kpl. Joihinkin kohteisiin tehtiin useampi uusintatarkastus. Osa vuonna 2020 annettujen kehotusten määräajoista on vuoden 2021 puolelle.

Kohdekohtainen seuranta uusintatarkastusten toteutumisesta oli yksi vuoden 2020 kehittämiskohteista. Annettujen kehotusten ja määräysten/ puutteiden korjaantumisen valvonta uusintatarkastuksin toteutui hyvin.

Oiva-arvosanojen jakauma oli valvontayksikössä ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa seuraavanlainen.

OIVA-arviot vuodelta 2020

Tampere	A 33,2 %	B 50,8 %	C 15,2 %	D 0,9%
LSSAVI	A 45,9 %	B 39,4 %	C 14,3 %	D 0,4 %

Valvontayksikössä Oiva-tarkastusten arvosana oli alueellista ja keskiarvoa harvemmin ”Oivallinen” (A) ja useammin ”Hyvä” (B). Arvosanojen C (”Korjattavaa”) määrä oli hieman alueellista keskiarvoa korkeampi ja arvosanoja D (”huono”) annettiin hieman useammin.

Tampereen valvontayksikössä on myös vuonna 2020 käytetty tarvittaessa hallinnollisia pakkokeinoja havaittujen puutteiden korjaantumisen varmistamiseksi. Pakkokeinoja kohdistettiin 5 kohteeseen yhteensä 6 tarkastuksella. Pakkokeinojen käyttäminen tarvittaessa on tehokas keino varmistaa, että annettuja kehotuksia ja määräyksiä noudatetaan ja elintarviketurvallisuutta vaarantavat tai kuluttajaa harhaan johtavat epäkohdat saadaan poistettua.

Liitteet	Liite 1	Elintarvikevalvonta, tarkastukset kunnittain ja kohdeluokittain 2020
	Liite 2	Elintarvike- ja tupakkavalvonta, tarkastukset ja suunnitelmallisen valvonnan kohteet 2020

3 ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO

3.1 Eläinlääkintähuollon tehtävät ja voimavarat

Eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukaan kunnan tehtävä on järjestää

- arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten; muita kuin hyötyeläimiä varten tämä palvelu on järjestettävä vain, jos palvelua ei muuten ole saatavilla yhteistoiminta-alueella;
- kiireellistä eläinlääkäripalvelua alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokaudenaikoina ja päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa eläinlääkäripalvelua varten yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella; eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellinen valvonta ja muu elintarviketurvallisuuden valvonta siten kuin siitä elintarvikelaissa tai sen nojalla säädetään; ja
- kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidon edellytykset siten kuin niistä elintarvikelaissa, eläintautilaissa, helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa, eläinsuojelulaissa, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa, eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa sekä tukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään ja huomioiden valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma.

Tampereen eläinlääkintähuollossa on vuonna 2020 ollut neljä valvontaeläinlääkäriä ja yhdeksän praktikkoeläinlääkäriä virkaa. Eläinlääkintähuollossa oli ollut jo useiden vuosien ajan määräaikainen valvontaeläinlääkäri ja kyseinen virka saatiin vakinaistettua alkuvuodesta 2020.

Valvontaeläinlääkärit hoitavat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan, eläintautivalvontaan, elävien eläinten tuontiin ja vientiin kohdistuvaa valvontaa sekä sivutuotevalvontaan liittyviä tehtäviä.

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut sekä hyötyeläinlääkintäpalveluiden alueellisesti viidestä toimipisteestä. Tampereen Lielahden toimipisteen praktikkoeläinlääkärit hoitavat Tampereen, Oriveden toimipisteen praktikkoeläinlääkärit Oriveden ja Juupajoen, Kangasalan toimipisteen praktikkoeläinlääkärit Kangasalan ja Pälkäneen, Valkeakosken praktikkoeläinlääkäri Valkeakosken ja osan Akaan alueesta ja Urjalan praktikkoeläinlääkärit hoitavat Urjalan ja osan Akaan alueen eläinten tarvitsemista eläinlääkäripalveluista. Praktikkoeläinlääkärit hoitavat myös tuotantotilojen terveydenhuollon, osan tuotantotilojen tautivalvonnasta sekä osan elävien eläinten tuonti- ja vientivalvonnasta.

3.2 Eläinlääkäripalvelut

Tampereen ympäristöterveyden praktikkoeläinlääkäreiden toimesta tehtiin hyötyeläinten sairaskäyntejä vuonna 2020 1 439 kpl (1 522 kpl v. 2019, 1 789 kpl v. 2018 ja 1 677 kpl v. 2017), joilla hoidettiin 4 160 eläintä (4 581 v. 2019, 5 449 v. 2018 ja 5 239 v. 2017). Ei-hyötyeläinten sairaskäyntejä tehtiin 890 kpl (1 050 kpl v. 2019, 1 213 kpl v. 2018 ja 1 206 kpl v. 2017) ja pieneläinten vastaanottokäyntejä oli 8 656 kpl (9 346 kpl v. 2019, 9 474 kpl v. 2018 ja 9 844 kpl v. 2017), joilla hoidettiin yhteensä 9 214 eläintä (10 748 v. 2019, 13 256 v. 2018 ja 11 025 v. 2017).

Päivystys suurten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta hoidettiin itse oman alueen sisällä niin että vuorotellen yksi alueen eläinlääkäreistä päivysti. Päivystysaikana tehtiin 514 sairasmatkaa (415 v. 2019, 328 v. 2018 ja 376 v. 2017), joilla hoidettiin 644 eläintä (578 v. 2019, 458 v. 2018 ja 570 v. 2017).

Pirtevan kanssa oli edelleen voimassa kiiretilanteessa mahdollisuus avunpyyntöön, tällaisia tilanteita ei vuoden aikana tullut. Alueilla on yhdenmukainen subventiökäytäntö.

Pieneläinten päivystysaikainen (arkisin klo 15–08, viikonloppuisin ja arkipyhinä) hoito järjestettiin yksityisen eläinlääkäriasemaketjun Evidensia Oy:n (Evidensia Eläinsairaala Veter, Tampere, Evidensia Toijalan eläinlääkäriasema ja Evidensia Vethaus Hattulan Eläinsairaala) kanssa koko päivystysaluetta koskien.

Vuonna 2020 Evidensia Oy:n vastaanotoilla (Tampere, Toijala ja Hattula) kävi päivystysaikana 3 547 lemmikkipotilasta (2 808 v. 2019 ja 2 438 kpl v. 2018).

Käytössä on koko päivystysalueella keskitetty puhelinjärjestelmä, jossa suur- ja pieneläinpuheluille on eri numerot. Suur-/hyötyeläinpuhelukäytöt ohjautuvat päivystäville eläinlääkäreille ja pieneläinpuhelukäytöt on asiakkaalla valintamahdollisuus mille päivystävälle klinikalle asiakkaan puhelu ohjautuu. Puheluiden hinta on ppm.

3.3 Klinikkatulot

Eläinlääkäreiden vastaanotoilta klinikka- ja laitemaksutulot olivat koko alueelta 45 976,14 € (48 171,89 € v. 2019, 45 870,89 € v. 2018 ja 46 601,83 € v. 2017).

3.4 Eläinsuojelu

Tampereen alueen valvontaeläinlääkärit ottivat vastaan epäilyilmoituksia/ toimenpidepyyntöjä eläinsuojelulain vastaisesta eläinten kohtelusta 484 kpl (467 kpl v. 2019 ja 386 kpl v. 2018).

Valvontaeläinlääkärit tekivät 432 kpl eläinsuojelutarkastuskäyntejä (572 kpl v. 2019 ja 338 kpl v. 2018). Eläinsuojelutarkastusten perusteella annettiin eläinsuojelulain 247/1996 40 §:n mukaisia neuvoja 83 tapauksessa (100 tapauksessa v. 2019 ja 84 tapauksessa v. 2018) ja 42 §:n mukaisia määräyksiä ja kieltoja 23 tapauksessa (29 tapauksessa v. 2019 ja 34 tapauksessa v. 2018). 44 §:n mukaisiin kiiretoimiin ryhdyttiin 4 tapauksessa (13 tapauksessa v. 2019 ja 6 tapauksessa v. 2018). Poliisille tehtiin tutkintapyyntö 4 tapauksesta (4 tapauksessa v. 2019 ja 4 kpl v. 2018).

3.5 Muut valtion määräämät viranomaistehtävät

Sivutuotelaitostarkastuksia, salmonellavalvontakäyntejä, vierasainevalvontaohjelmiin liittyvät näytteenotot, sekä elävien eläinten tuontiin ja vientiin liittyviä tarkastuksia tehtiin vuoden aikana 43 kpl (46 kpl v. 2019 ja 68 kpl v. 2018). Laittomasti tuotuihin eläimiin liittyviä tarkastuksia tehtiin 14 kpl (9 kpl v. 2019 ja 20 kpl v. 2018).

3.6 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman mukainen toiminta on saatu toteutettua valitsevaan tilanteeseen nähden melko hyvin, mutta suunnitelmalliset tarkastukset jäivät suurelta osin toteuttamatta vuonna 2020 vallitsevan koronaepidemian vuoksi. Tarkastustoiminta keskitettiin maaliskuun puolesta välistä lähtien kiireellisiin, epäilykseen perustuviin tarkastuksiin ja valvonnan pääpaino on ollut epäilyilmoitusten käsittelyssä ja nopeassa reagoinnissa ennakoimattomiin tilanteisiin eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyen.

Valvontaeläinlääkäriresurssin kasvu neljään valvontaeläinlääkäriin vuoden 2020 alusta on edistänyt valvonnan toimivuutta sekä suunnitelmallisuutta työn tarpeiden ja työn resurssien kohdatessa paremmin toisensa.

Praktikkoeläinlääkäreiden asiakasmäärissä oli myös nähtävissä koronavirusepidemian aiheuttama pudotus, joka painottui ajallisesti vuoden alkupuoliskolle.

3.7 Toteuman vertailu 2016 -2020

Taulukoissa 3.7. on esitetty eläinlääkintähuollon mukainen valvonta sekä suur- ja pieneläinkäynnit vuosina 2016–2020 tarkasteltuna.

Taulukko 3.7. Eläinlääkintähuollon mukainen valvonta 2016–2020

Eläinlääkintähuolto	2016	2017	2018	2019	2020
Eläinsuojelutarkastukset	321	410	338	573	432
Muut valtion määräämät viranomaistehtävät	57	63	88	55	43
Suureläinkäynnit	3004	3172	3002	2572	2329
Pieneläinkäynnit	9223	8509	9474	9346	8656

Liite 3. Eläinlääkintäraportti; sairasmatkat, hoidetut eläimet ja subventiot kuntakohtaisesti

4 TERVEYDENSUOJELU

4.1 Terveydensuojelun tehtävät ja voimavarat

Terveydensuojelun toimialaan kuuluivat asumisterveysasiat, talousveden ja uimavesien laadun valvonta, oppilaitosten, päiväkotien, sosiaalialan laitosten, kauneudenhoitoalan toimintojen, majoitustilojen, liikuntatilojen sekä eräiden muiden tilojen valvonta. Terveydensuojelussa arvioidaan myös maankäytön, kaavoituksen ja ympäristöluvanvaraisten toimintojen terveysvaikutuksia osallistumalla neuvotteluihin viranomaisten ja yhteistyötahojen kanssa sekä antamalla lausuntoja.

Terveydensuojeluryhmässä oli vuonna 2020 esimies mukaan lukien 15 viranhaltijaa. Poissaolot ja osa-aikaisuudet huomioon ottaen valvontaan oli käytettävissä 13 htv:ta. Ympäristöterveyspäällikön vuorotteluvapaan johdosta palkattiin työntekijä asumisterveyteen purkamaan asunnontarkastusjonoja. Tästä saatiin lisätyöpanosta 9,5 kk, koska sijaisen työsuhdetta jatkettiin määräaikaisena virkana. Osa-aikaisuuksien ja täyttämättömien virkojen johdosta noin 9,5 kk resurssi jäi käyttämättä, Kolme tarkastajaa viimeisteli vuonna 2020 rakennusterveysasiantuntija-koulutuksen (RTA-koulutus).

Korona-pandemia ja poikkeusolot vaikeuttivat tarkastustoimintaa ja edellyttivät poikkeuksellisen paljon ohjausta ja neuvontaa.

Terveydensuojelun henkilöstö toimi vuonna 2020 tiimeissä

Asumisterveystiimi (3+2 hlö)

Vesitiimi (4 + 1 hlö)

Tilatiimi (6+2 hlö)

Terveydensuojeluun hankittiin ääntä tallentava melumittari yhteishankintana rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kanssa.

4.2 Terveydensuojelulain mukainen valvonta

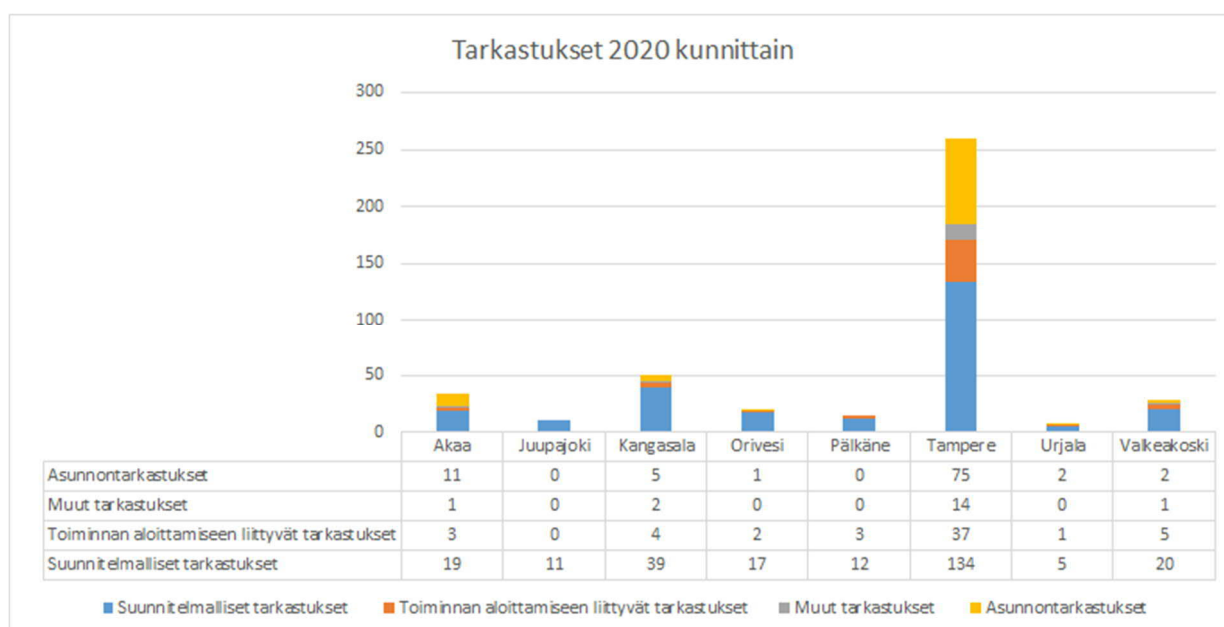
Ilmoitusten käsittely

Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisesta toiminnasta on tehtävä kirjallinen ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Ilmoituksen tiedot kirjattiin vuonna 2020 edelleen kahteen valvontakohtetietokantaan (Facta ja Vati). Terveydensuojelulain mukaisia käyttöönottoilmoituksia ja hakemuksia otettiin vastaan 103 kappaletta ja niiden johdosta annettiin 93 todistusta ilmoitusten vastaanottamisesta vuonna 2020. Määrä oli hieman edellistä vuotta suurempi. Toiminnan aloittamiseen liittyen tehtiin 56 tarkastusta.

Tampereen kaupunki oli mukana valtakunnallisessa sähköisen ilmoitusjärjestelmän pilotoinnissa vuonna 2020. Sähköinen ilmoitusjärjestelmä otettiin valtakunnalliseen käyttöön marraskuussa 2020.

Suunnitelmalliset tarkastukset

Terveystieteiden mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin 257 kpl. Suunnitelmalliseen valvontaan lasketaan kuuluvaksi myös uusinta- ja aloitustarkastukset (4 +56). Näin laskettuna suunnitelmallisen valvonnan tarkastusmääräksi tulee 317 tarkastusta ja valvontasuunnitelman toteutumaksi 77 %.

Talous- ja uimavesivalvonta

Valvontasuunnitelma 2020 toteutui talous- ja uimavesivalvonnan osalta hyvin; isot vesilaitokset tarkastettiin suunnitelman mukaan. Alueen uimarantojen ja niiden veden laadun valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti.

Talousveden ja uimavesien laatua seurattiin valvontatutkimusohjelmien ja näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Näytteenottotapahtumien lukumäärä oli 831 kpl. Yksittäisten näytteiden määrä oli tätä suurempi, koska monesti otettiin useita näytteitä samalla kerralla.

Talousveden valvonnassa tuettiin vesihuollon toimintakykyä pandemiatilanteessa. Vesihuoltolaitoksille ja vesiosuuskunnille lähetettiin kysely varautumisesta pandemiaan poikkeusoloissa (kemikaalit, varaosat, suojaimet ja toimintaohjeet).

Terveydensuojelun vesitiimi käynnisti vesihuollosta vastaavien tahojen ja valvontaviranomaisten (AVI + ELY) tilannekuva palaverit, joissa keskusteltiin käytännön ongelmista ja etsittiin niihin vastauksia. Terveydensuojelu lähetti kuntakohtaiset tilannekuvat kaikille valvonta-alueen kunnille tiedoksi. Yhteistyöpalaverit jatkuvat edelleen ja käytäntö tullaan vakiinnuttamaan. Tilannekuvapalaverit ovat merkittävä yhteistyöfoorumi alueen vesihuollon toimijoille.

ELY käynnisti Pirkanmaan vesihuollon viranomaispalaverit ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaisille. Vuoden 2020 aikana Tampereen ympäristöterveys/terveydensuojelu järjesti 23 vesihuollon tilannekuvapalaveria sekä osallistui 12 ELY:n järjestämään viranomaispalaveriin.

Vesilaitosten suunnitelmallinen valvonta toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Suurten vesilaitosten riskinarvioinnit on hyväksytty vuoden 2020 loppuun mennessä. Lisäksi vuonna 2020 päivitettiin useiden vesilaitosten valvontatutkimusohjelmia. Valvonta-alueelta yksi tarkastaja pääsi mukaan THL:n järjestämään talousvesivalvonnan täydennyskoulutukseen.

Tampereen valvontayksikössä selvitettiin 3 legionellatapausta, joista yhden selvittely jatkuu edelleen yhteistyössä Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitoksen kanssa.

Uimarantojen valvonta toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Uimavesistä ja niiden valvonnasta tehtiin mediatiedote alkukesästä. Yleisiä saunoja ei vuonna 2020 tarkastettu muuten kuin valitusten perusteella.

Vesitiimistä on annettu vuoden aikana 65 lausuntoa vapautushakemuksiin, jotka koskevat liittymistä vesi- ja viemäriverkostoon.

Terveydensuojelulain mukaisesti valvottavat tilat

Pandemian aiheuttamat poikkeusolot vaikuttivat suunnitelmallisiin tarkastuksiin monilla toimialoilla. Poikkeusolojen alkuvaiheessa ohje tehostetusta siivoustarpeesta ja käsihygienian korostamisesta kouluissa, päiväkodeissa, vanhustenhuollon yksiköissä, liikuntatiloissa ym. kunnan ylläpitämissä toiminnoissa toimitettiin Tampereelle häiriötilanneryhmän kautta ja alueen muihin kuntiin kirjaamoiden kautta.

Päiväkotien ja koulujen ennalta sovitut tarkastukset siirtyivät keväältä syksyyn. Kohdekohtaiset sisäilmatyöryhmät kokoontuivat Teamsillä. Myöskin terveydensuojelun koollekutsuma terveydellisten olojen tarkastusryhmä piti palaverit Teamsilla. Koulujen ja päiväkotien valvonta toteutui 72–82 % teoreettisesti lasketusta tarpeesta. Pandemiatilanne siirsi tarkastuksia loppuvuodelle ja osin seuraavalle vuodelle.

Lasten ja nuorten kohteissa, kerho- ja nuorisotiloissa sekä sisäleikkipuistoissa tarkastuksista toteutettiin 20 % laskennallisesta tarpeesta. Nämä tilat tullaan kartoittamaan ja tarkastamaan vuonna 2021.

Sosiaalialan laitoksiin ei tehty tarkastuksia poikkeusolojen aikana. Sosiaalialan laitoksille toteutettiin valvontakysely touko-kesäkuussa 2020. Yksiköille lähetettiin omavalvontaohjeistusta kyselyn perusteella

havaitun tarpeen mukaisesti. Syksyllä tehty joitakin tarkastuksia, mutta loppuvuodesta palattiin toimintamalliin, jossa vain akuutit ilmoitukset käsitellään. Ennalta suunnitelluista tarkastuksista toteutui 50 %.

Liikuntatilojen osalta ilmoitukset käsitellään, valvonnassa on keskitytty niihin kohteisiin, joista on tullut ilmoituksia havaituista ongelmista. Valvonnassa 52 % ennalta suunnitelluista tarkastuksista toteutui.

Kauneushoitoloiden osalta toteutettiin pintapuhtausprojekti alkuvuodesta 2020, tulokset julkaistiin verkkosivuilla. Syksyllä keskityttiin tarkastamaan toimintansa aloittaneita uusia kohteita. Kauneushoitoloita tarkastettiin 95 % ennalta suunnitelluista määrästä. Kauneushoitolakentässä tapahtuu paljon muutoksia ja uusien aloittavien toimijoiden kohteiden tarkastukset priorisoitiin (23 aloitustarkastusta).

Monet **majoitustilat** olivat kiinni poikkeusolojen aikana. Tarkastuksia ei pääsääntöisesti tehty. Majoitustiloille annettiin keskitetysti tilanteen edellyttämää ohjeistusta (mm. muistutettiin legionellariskistä ja korostettiin veden juoksuttamista suihkuissa ennen käyttöönottoa). Majoitustilojen tarkastuksista toteutui 44 %.

4.3 Muut valvontatehtävät ja painopistealueet

Terveyshaittaepäilyjen selvittäminen, asunnontarkastukset

Suurimman tehtäväkokonaisuuden ei-suunnitelmallisen valvonnan puolella muodostaa edelleen asumisterveyteen liittyvien terveyshaittaepäilyjen hoitaminen. Terveyshaittaepäilyt ja niiden johdosta tehtävät asunnontarkastukset liittyivät sisäilman laatuun, mikrobi- ja kosteusvaurioihin, savun leviämiseen, meluhaittoihin, asuntojen likaisuuteen tai huonokuntoisuuteen, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, lämpötiloihin ja hajuihin. Kaikissa tapauksissa ei tehdä tarkastuskäyntiä, vaan asiakkaita ohjataan ja neuvotaan sekä ollaan yhteydessä isännöitsijään tarvittavien toimenpiteiden tekemisestä. Kiinteistön omistajalle ja asukkaalle suunnattua ohjausta ja neuvontaa pidetään ensisijaisena toimenpiteenä. Terveyshaittaepäilyjä voidaan selvittää myös ulkopuolisten asiantuntijoiden tekemien tutkimusten ja selvitysten perusteella, mutta terveyshaitan toteaminen vaatii tarkastuksen kohteessa.

Asunnontarkastuksia tehtiin vuonna 2020 terveyshaittaepäilyjen perusteella 96 kpl. Asumisterveystepaukset ovat usein pitkäkestoisia ja vaikeita ja niihin liittyy erittäin runsaasti yhteydenottoja. Asunnontarkastuksen jälkeen monet kohteet jäävät seurantaan ja vaativat jälkivalvontaa. Vuonna 2020 tarkastusten lisäksi pohjakuorman valvontaan muodostivat noin 100 vireillä olevaa kohdetta, joiden toimenpiteitä seurataan. Asunnontarkastuksia otettiin vireille 99 kpl. Puheluita päivystävään asumisterveyden puhelimeen tulee keskimäärin 50 puhelua/kuukausi. Asiakaskäyntejä toimistolla on harvoin (alla 10/vuosi). Sähköposteja tulee pääsääntöisesti 100–150 kpl/kuukausi. Asiakkaat voivat antaa palautetta asumisterveyden palvelusta. Palautteissa on arvostettu asiantuntevaa palvelua. Palautteiden keskiarvo on 8.

Asumisterveydessä oli vuonna 2020 vakituisia tarkastajia 3,3. Asunnontarkastuksiin saatiin lisäksi määräaikainen tarkastaja (ympäristöterveyspäällikön vuorotteluvapaa sekä muilta sektoreilta syntyneet säästöt) 9,5 kuukaudeksi. Asunnontarkastusten alkuvuoden 5 kuukauden tarkastusjono saatiin hoidettua niin, että vuoden lopussa jonotilanne oli alle 2 kuukautta.

Asumisterveydessä annettiin vuonna 2020 yksi jaoston päätös, joka koski asumisterveyshaitan poistamista sekä selvitystä korjaustoimenpiteistä ja terveyshaitan poistamisesta. Määräyksiä tehostettiin juoksevalla uhkasakolla. Määräyksen jälkivalvonta jatkuu 2021.

Asunnontarkastuksiin ja sisäilmaan liittyen pidettiin yhteistyöpalaveri Tampereen sosiaalitoimen kanssa. Tavoitteena on sujuvoittaa sosiaalisista perusteista johtuvia siivottomuustarkastuksia, niin että asiakkaat saavat kokonaisvaltaista apua.

Pirkanmaan Kiinteistöliiton järjestämässä webinaarissa terveystarkastaja luennoi alueen isännöitsijöille sisäilma-asioihin liittyvien epäilyjen selvittämisestä taloyhtiössä ja taloyhtiön omista toimintavelvoitteista sekä viranomaisen roolista terveyshaittaepäilyjen selvittämisessä. Myös Pirkanmaan Allergia—ja astmayhdistyksen haastattelussa oli terveystarkastaja kertomassa hyvän sisäilmaan vaikuttavista tekijöistä.

Asumisterveydestä osallistutaan Tampereella poikkeuslupien käsittelyyn sekä asemakaavojen ympäristöterveysvaikutusten arviointiin.

Asumisterveydessä tavoitteena on palvella asiakkaita kohtuullisella ajalla (jono alle 2 kk), huolehtia jälkivalvonnasta ja osallistua myös terveyshaittojen ennaltaehkäisyyn monipuolisesti.

Myös häiriötilanteet voivat aiheuttaa terveyshaittaepäilyjä. Vuonna 2020 jätekasojen tulipalon johdosta selvitettiin palosta aiheutunutta laskeumaa läheisen asuinalueen hiekkalaatikoiden hiekasta sekä laskeumanäytteitä pinnoilta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeistuksen mukaisesti. Haitallisia yhdisteitä ei löytynyt.

Painopisteet: Omavalvonnan tuki, elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Terveydensuojelun painopisteenä meneillään olevalla ohjelmakaudella on toimijoiden omavalvonnan tukeminen, yleinen elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö. Raportin liitteessä 5 olevassa taulukossa on kuvattu tiiviisti toimenpiteitä, joita tähän painopistealueeseen liittyen on tehty.

Terveydensuojelulain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta ja tiedottaa terveydensuojelusta kuntalaisille. Kuntalaisten ja toimijoiden yhteydenottoihin vastattiin puhelimitse ja sähköpostin välityksellä. Yhteydenottojen määrä on erittäin suuri. Yhteydenottoja, neuvontaa, kyselyitä, selvityspyyntöjä, saatuja selvityksiä sekä terveyshaittaepäilyjä ja valituksia kirjattiin tietojärjestelmään noin 2660 kpl. Todellinen yhteydenottojen määrä on huomattavasti suurempi, koska kaikkia yhteydenottoja ei kirjata tai useita yhteydenottoja yhdistetään kirjauksen yhteydessä.

Terveydensuojelussa on laadittu vuonna 2020 toimialakohtaisia omavalvontaohjeita eri sektoreille toimijoiden oman riskinarvioinnin tueksi.

Terveydensuojelusta osallistutaan aktiivisesti toiminta-alueen sisäilmatyöryhmiin. Useissa kouluissa ja päiväkodeissa sekä myös sosiaalialan laitoksissa on sisäilmaongelmia, joiden selvittämiseksi ja poistamiseksi tehtiin yhteistyötä kiinteistön omistajien ja käyttäjien kanssa kohdekohtaisissa sisäilmatyöryhmissä. Kunnissa

on myös säännöllisesti kokoontuvia koordinoivia sisäilmatyöryhmiä, joissa on mukana ympäristöterveyden edustaja. Koordinoivien ryhmien alla on lisäksi kohdekohtaisia ryhmiä. Sisäilmatyöryhmillä voi olla useita kokouksia vuodessa. Lisäksi Tampereella terveydensuojeluviranomainen kutsuu kaksi kertaa vuodessa koolle opetuksen ja varhaiskasvatuksen sekä työsuojelun, työterveyshuollon, kouluterveydenhuollon, puhtaanapidon sekä tilapalvelun yhteistyöpalaveriin, jossa tavoitteena on sisäilma-asioiden parantaminen.

Sisäilmatyöryhmät vuonna 2020

Kunta	Sisäilmatyöryhmät 2020
Tampere	45
Kangasala	3
Pälkäne	1
Orivesi	1
Valkeakoski	2
Akaa	10

Terveyshaittojen arviointia ja ennaltaehkäisyä tehdään muille viranomaisille ja maankäytön suunnittelusta vastaaville tahoille, kuten rakennusvalvonnalle, kaavoitukselle ja ympäristöviranomaisille annettavissa lausunnoissa ja sidosryhmäyhteistyön kautta. Lausuntoja annettiin yhteensä 140.

Terveydensuojelu osallistuu alueella myös kaavoituksen viranomaisneuvotteluihin ja aloituskokouksiin. Rakennusvalvonnalle terveydensuojelu antaa lausuntoja lupapisteen kautta. Rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä.

Asuntoyhteisöjen tupakointikiellot

Vuoden 2020 alussa jaosto delegoi ns. parveketupakointikiellot ympäristöterveydenhuollon esimiehille, jotta kieltopäätösten käsittelyä voidaan nopeuttaa. Asuntoyhteisöjen tupakointikielto-hakemuksista tehtiin 5 päätöstä. Tupakointikielto määrättiin parvekkeille ja huoneistopihoille kaikissa tapauksissa hakemusten mukaisesti.

4.4 Terveydensuojelun tulot

Kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta terveydensuojelulain mukaisista käsittelemistään ilmoituksista ja hakemuksista, valvontasuunnitelmaan sisällyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja tutkimuksista sekä 13 §:n nojalla myöntämistään todistuksista hyväksymänsä taksan mukainen maksu. Maksut on määrätty siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia.

Terveydensuojelun tulot olivat vuonna 2020 (2019) yhteensä 133 554 € (129 078 €). Ne muodostuivat seuraavasti:

Suunnitelmallinen valvonta	97 222 euroa
Ilmoitusten ja hakemusten käsittely	16 640 euroa
Näytteenotto	13 932 euroa
Asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten käsittely	5 760 euroa

Maksutuotot ohjattiin kokonaisuudessaan ympäristöterveydelle. Taksan mukaisia maksuja korotettiin vuoden 2020 alusta ja toiminnanharjoittajan vaihtumista koskeva ilmoituksenkäsittelystä alettiin periä maksuja 1.7.2020 alkaen. Näistä muutoksista johtuen maksutulot nousivat, vaikka tarkastusmäärissä tapahtui laskua.

4.5 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Terveydensuojelun suunnitelmallinen valvonta perustuu tarkastuksiin, joiden lisäksi tehdään paljon ohjausta, neuvontaa ja terveysvaikutusten arviointia erilaisissa yhteyksissä. Valvontasuunnitelman tavoitteena on tehdä paikallisesti vaikuttavaa työtä.

Valvontasuunnitelmassa oli tavoitteena tehdä 413 terveydensuojelulain mukaista suunnitelmallista tarkastusta vuonna 2020. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin yhteensä 257 kappaletta, suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia uusintatarkastuksia 4 kpl sekä 56 aloitustarkastusta. Kaikista edellä mainituista tarkastuksista yhteenlaskettujen tarkastusten toteumaprosentti oli suunnitelmallisten tarkastusten osalta 77 prosenttia. Mikäli uusintatarkastuksia ja toiminnan aloittamiseen liittyviä tarkastuksia ei oteta mukaan suunnitelmalliseen valvontaan, suunnitelmallisten tarkastusten toteumaksi tulee 62 %.

Terveyshaittaepäilyt, asumisterveysasiat, sisäilmaongelmat kouluissa ja päiväkodeissa, sisäilmatyöryhmissä toimiminen, vesien laatua koskevat epäilyt ja muut akuutit asiat käsiteltiin ensisijaisesti.

Asunnontarkastusten osuus kaikista tarkastuksista oli noin 23 prosenttia. Asumisterveydessä on onnistuttu purkamaan jonot sekä tehty vaikuttavaa ennaltaehkäisevää viestintää yhteistyössä eri toimijoiden ja viranomaisten kanssa. Myös jälkivalvonnasta on huolehdittu. Asunnontarkastuksia on tehty eniten Tampereella ja Akaassa. Asumisterveystehtävät ja sisäilmaongelmien käsittely on priorisoitu erittäin tärkeiksi. Sisäilmatyöryhmätyöskentely ja kiinteistöissä tehtyihin selvityksiin ja tutkimuksiin perehtyminen ja terveyshaittojen arviointi ovat edelleen lisääntyneet. Asumisterveys sektorin osaamista vahvistettiin edelleen kouluttautumisella ja rekrytoinnilla. Terveydensuojelussa on tällä hetkellä 5 RTA-tutkinnon suorittanutta tarkastajaa.

Suunnitelmallista valvontaa tehtiin kaikissa kunnissa. Tarkastusten jakautuminen kuntiin oli linjassa asukasmäärän kanssa. Talusveden turvallisuus, sekä koulujen, oppilaitosten ja päiväkotien valvonta on pystytty toteuttamaan 70–100 %:sti valvonta-alueella. Vuonna 2020 panostettiin myös kauneushoitoloiden valvontaan, joka on monena vuonna jäänyt erittäin vähäiseksi.

Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaavoitus, ympäristöluvat, merkittävät hankkeet jne.) kuuluu terveydensuojelun painopistealueisiin. Tätä työtä on viime vuosina suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti lisätty mm. sidosryhmäyhteistyöllä ja lausunnotmenettelyllä. Laajat hankkeet ja niihin kuuluviin aineistoihin perehtyminen ja terveyshaittojen arviointi vaativat suurta työpanosta ja monipuolista osaamista. Osaamista terveysvaikutusten arvioinnissa on lisätty osallistamalla koulutuksiin.

Taulukko 4.5. Yhteenveto terveydensuojelun toiminnasta vuosina 2016–2020

Tehtävä	2016	2017	2018	2019	2020
Suunnitellut tarkastukset	303	367	326	306	257
Asunnontarkastukset	190	197	130	130	96
Toiminnan aloittamiseen liittyvät tarkastukset	103	71	94	63	55
Muut tarkastukset	26	11	25	28	18
Tarkastusten määrä yhteensä	622	646	575	527	426
Muut tehtävät					
Suunniteltu näytteenotto	817	884	922	951	831
Neuvottelut ja työryhmät (mm. sisäilmatyöryhmät)	142	187	217	207	142
Yhteydenotot, kyselyt, neuvonta, selvitykset, terveyshaikkaepäilyt ja valitukset	4353	4683	3713	2716	2663
Lausunnot	131	153	119	114	140
Käsiteltyjen ilmoitusten ja hakemusten lukumäärä	124	146	136	103	103
Todistukset ilmoituksen käsittelystä		86	109	73	93
Päätökset	128	51	16	16	12

Terveydensuojelun valvontatiedot kirjattiin vielä vuonna 2020 kahteen tietojärjestelmään, koska Facta toimi vuonna 2020 edelleen laskutuksessa ja arkistoinnissa. Samaan aikaan valvontatietoa on kirjattu valtakunnalliseen VATI-tietojärjestelmään. Moninkertainen tietojen kirjaaminen vien paljon työaikaa, mistä johtuen esim. kirjattavien merkintöjen määrää on vähennetty (esim. yhteydenotot). Terveydensuojelun viranhaltijat ovat osallistuneet aktiivisesti VATI-järjestelmän kehittämiseen.

Liitetaulukoihin 4 ja 5 on koottu tarkemmat tiedot vuonna 2020 tehdyistä tarkastuksista kunnittain ja toimintatyypeittäin.

Liitteet Liite 4A. Terveydensuojelun tarkastusmäärät kunnittain 2020
 Liite 4B Terveydensuojelun suunnitelmallinen valvonta toimialoittain
 Liite 5. Terveydensuojelun painopisteisiin liittyvät toimenpiteet

Toimintaluokka	Tampere	Orivesi	Juupajoki	Kangasala	Pälkäne	Valkeakoski	Urjala	Akaa	Kaikki tarkastukset yhteensä toimintatyyppi	Kaikki tarkastukset yhteensä toimintaluokka	Suunnitellut tarkastukset, toteuma 2020	Suunnitellut tarkastukset, tavoite 2020	Toteuma %
Maitoala													
Juuston valmistus					1				1		1	2	50,0
Jäätelön valmistus					1				1		1	1	100,0
Maitonesteiden valmistus	2								2		2	6	33,3
Muu maitoalan valmistus									0			1	0,0
										4	4	10	40,0
Liha-ala													
Lihavalmisteiden valmistus	17			19		9		4	49		36	46	78,3
Raakalihavalmisteiden valmistus	2							1			3	8	37,5
										49	36	46	78,3
Kala-ala													
Kalajalosteiden valmistus													
										0	0	0	
Vilja- ja kasvisala													
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	8	1		3				1	13		12	33	36,4
Ruoka- ja kahvileipien valmistus	3			1					4		4	14	28,6
										17	16	47	34,0
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus													
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	2								2		2	6	33,3
Pakkaamotoiminta, vähäistä kauppakunnostusta									0			2	0,0
										2	2	8	25,0
Elintarvikkeiden valmistus													
Yhdistelmätuotteiden valmistus	1							2	3		3	6	50,0
Juomien valmistus	1								1			2	0,0
Muu valmistus (esim. kahvinpaahdo)	4							1	5		3	9	33,3
										9	6	17	35,3
Elintarvikkeiden myynti													
Elintarvikkeiden tukkumyynti	10			2					12		7	13	53,8

Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita valmistavat laitokset, markkinoijat ja maahantuojat	5				3			8	0	8	11	72,7	
									8	8	11	72,7	
Alkutuotanto													
Maidontuotanto					3	4		7		4	33	12,1	
Puutarhaviljely, kasvihuone				1						0	1	0,0	
Vesiviljely													
Hunajantuotanto											1	0,0	
									7	4	34	11,8	
Kunnittain	649	22	8	84	27	52	13	44		YHT.	749	1663	45,0
													Kaikki tarkastukse 899

Liite 2. Elintarvike- ja tupakkavalvonta, suunnitelmallisen valvonnan kohteet 2020 ja tarkastusten toteuma (kaikki tarkastukset)*

Valvontalaji ja kohdeluokitus	Tampere	Orivesi	Juupajoki	Kangasala	Pälkäne	Akaa	Urjala	Valkeakoski	Koko alue Yhteensä
Elintarvikelain mukainen valvonta									
Kohteet kunnittain	2286	116	32	278	132	187	68	205	3304
Osuus kunnittain, %	69,2	3,5	1,0	8,4	4,0	5,7	2,1	6,2	
Tarkastukset kunnittain	649	22	8	84	27	44	13	52	899
Osuus kunnittain, %	72,2	2,4	0,9	9,3	3,0	4,9	1,4	5,8	
Tupakkalain mukainen valvonta									
Kohteet kunnittain	312	16	2	23	12	17	7	24	413
Osuus kunnittain, %	75,5	3,9	0,5	5,6	2,9	4,1	1,7	5,8	
Tarkastukset kunnittain	68	1	0	4	4	2	0	6	85
Osuus kunnittain, %	80,0	1,2	0,0	4,7	4,7	2,4	0,0	7,1	
Väkiluku	241 391	9 017	1 795	32 229	6 404	16 393	4 649	20 800	332 678
Osuus kunnittain, %	72,6	2,7	0,5	9,7	1,9	4,9	1,4	6,3	

*) Sisältää maidontuotantotilat, ei muita alkutuotannon kohteita.

LIITE 3. Eläinlääkintäraportti; sairasmatkat, hoidetut eläimet ja subventiot kuntakohtaisesti

Valvontalaji ja kohdeluokitus	Tampere	Orivesi	Juupajoki	Kangasala	Pälkäne	Akaa	Urkala	Valkeakoski	Koko alue Yhteensä
Hyötyeläinsairasmatkat (lähde Provet)									
Käynnit kunnittain	101	119	52	154	250	304	254	206	1439
Osuus kunnittain, %	7,0	8,3	3,6	10,7	17,4	21,1	17,7	14,3	100,0
Hoidetut eläimet kunnittain	395	359	249	317	989	733	524	595	4160
Osuus kunnittain, %	9,5	8,6	6,0	7,6	23,8	17,6	12,6	14,3	100,0
Terveydenhuoltokäynnit	8	21	9	10	22	21	64	20	175
Ei-hyötyeläimet (lähde Provet)									
Sairasmatkat kunnittain	68	33	2	391	115	62	137	82	890
Osuus kunnittain, %	7,6	3,7	0,2	43,9	12,9	7,0	15,4	9,2	100,0
Hoidetut eläimet kunnittain* (sis.vastaanotolla hoidetut ja matkoilla hoidetut)	2250	746	147	5168	196	258	1016	1057	10838
Vastaanottokäynnit toimipaikoittain (Lähde: Provet ja omat ilm.)									
Kaikki käynnit vastaanottokohtaisesti	2155	712	–	4102	–	–	793	894	8656
Osuus vastaanotot kunnittain, %	24,9	8,2	–	47,4	–	–	9,2	10,3	100,0
Ulkopuolinen pieneläinpäivystys (lähde Evidensia)									
Evidensia (Vethaus, Veter ja Toijala)	2450	86	10	359	89	271	63	219	3547
Osuus kaikista käynneistä % kuntakohtaisesti	69,1	2,4	0,3	10,1	2,5	7,6	1,8	6,2	100,0
Subventiot (euroa)									
Euroja	2 084,32	2 844,39	921,68	2 539,38	4 493,34	6 095,29	739,51	1 592,21	21 310,12
Osuus %	9,8	13,3	4,3	11,9	21,1	28,6	3,5	7,5	100,0
Väkiluku joulukuun 2020 (lähde Tilastokeskus)	241391	9017	1795	32229	6404	16393	4649	20800	332678
Osuus kunnittain, %	71,2	2,7	0,5	9,7	1,9	4,9	1,4	6,3	100

* ohjelmistoveroista riippuen kirjautuvat joko vastaanoton tai omistajan mukaan, joten kuntakohtaiset luvut ovat suuntaa-antavia. Kangasalla hoidetaan myös runsaasti muiden kuntien potilaita, mutta näkyvät kaikki Kangas-

Provetin raportista kerättyistä sairasmatkoista on arvioitu sijaisten osuus käyttämällä kerrointa viranhaltijan sijaisuuden pituuden mukaan.

LIITE 4 A. Terveystuotojen, tarkastukset ja suunnitelmallisen valvonnan kohteet 2020

2020

Tarkastukset	Akaa	Juupajoki	Kangasala	Orivesi	Pälkäne	Tampere	Urkala	/alkeusk	Koko alue
Suunnitelmaiset tarkastukset	19	11	39	17	12	134	5	20	257
Toiminnan aloittamiseen liittyvät tarkastukset	3	0	4	2	3	37	1	5	55
Muut tarkastukset	1	0	2	0	0	14	0	1	18
Asunnontarkastukset	11	0	5	1	0	75	2	2	96
Tarkastukset yhteensä kunnittain	34	11	50	20	15	260	8	28	426
Osuus tarkastuksista kunnittain %	8,0	2,6	11,7	4,7	3,5	61,0	1,9	6,6	
Yhteenveto									
Valvontasuunnitelman mukainen tarkastustarve kunnittain (laskennallinen)	30	6	53	21	15	239	10	39	413
Osuus kohteista kunnittain, %	7,3	1,5	12,8	5,1	3,6	57,9	2,4	9,4	
Suunnitelmaisen valvonnan toteuma %	63 %	183 %	74 %	81 %	80 %	56 %	50 %	51 %	62 %
Suunnitelmaiset tarkastukset yhteensä kunnittain	19	11	39	17	12	134	5	20	257
Osuus suunnitelmallisista tarkastuksista kunnittain, %	7,4	4,3	15,2	6,6	4,7	52,1	1,9	7,8	
Asunnontarkastukset kunnittain	11	0	5	1	0	75	2	2	96
Osuus asunnontarkastuksista kunnittain, %	11,5	0,0	5,2	1,0	0,0	78,1	2,1	2,1	
Asukasmäärät kunnittain 12.2020	16393	1795	32229	9017	6404	241391	4649	20800	332678
Osuus kunnittain, %	4,9	0,5	9,7	2,7	1,9	72,6	1,4	6,3	

Liite 4 B Terveystoimintamallin mukainen suunnitelmallinen valvonta 2020 toimialoittein

Toimiala	Tarkastus titeys	Tamper e	Orivesi	Juupajo ki	Kangasala	Pälkä ne	Akaa	Urkala	Valkeak oski	Yhteensä	Tavoite	Toteuma %	Lisätty uusinta ja aloitustarkat stukset	Uusi toteuma %
Talouksveden toimittaminen	1 - 0,3	9	5	5	9	4	1	2	6	41	31	132 %	42	135 %
Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat, ip-kerhot, sisäleikkipuistot	0,25	2	0	0	0	0	0	0	0	2	20	10 %	4	20 %
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	0,3	40	2	1	6	1	3	0	2	55	89	62 %	73	82 %
Majoitustoiminta, majoitusvuoneistot	0,2	2	0	1	1	1	0	0	0	5	16	31 %	7	44 %
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat vuoneistot, solarium	0,2	21	0	0	2	0	5	0	3	31	57	54 %	54	95 %
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat	0,25	29	0	0	2	1	3	0	1	36	57	63 %	41	72 %
Sosiaalihuollon palvelut, Lastenkodit/ lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	0,3	1	0	1	0	0	0	0	0	2	3	67 %	4	133 %
Sosiaalihuollon palvelut, vanhainkodit ja vastaavat	0,3	4	2	1	3	0	0	0	0	10	25	40 %	10	40 %
Sosiaalihuollon palvelut, muut sosiaalialan yksiköt	0,3	4	0	0	1	0	0	0	0	5	17	29 %	7	41 %
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset uimarannat	0,5	15	6	1	12	4	2	3	4	47	37	127 %	47	127 %
Liikunta ja virkistystoiminta, uimahallit, kylpylät ja muut yleiset allastilat	0,5 - 2	7	1	0	3	1	0	0	1	13	23	57 %	13	57 %
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset saunat	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0 %	0	0 %
Liikunta ja virkistystoiminta, kuntosalit ja liikuntatilat	0,2	0	1	1	0	0	5	0	3	10	29	34 %	15	52 %
Tarkastuksia yhteensä suunnitelmallisen valvonnan kohteisiin*		134	17	11	39	12	19	5	20	257	413	62 %	317	77 %

Liite 5. Terveysturvallisuuden painopisteisiin liittyvät toimenpiteet 2020-2024

Toimenpide	Omaavunnon tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö, tavoite	Osallistuvat tiimit	Ajan kohta (mittari)	Tilanne 12/2020
Palvelusähköpostit + puhelin					
asumisterveys		terveyshaittaepäilyjen selvityspyynnöt + ohjaus ja neuvonta yleisesti	Asuntotiimi	2020-2024 (seurataan määrää 2 kk otannalla)	puhelin 4 pv/vko Keskimäärin 50 puhelua/vko 100 - 150 sähköpostia/ kk
terveydensuojelu	Vastataan toimijoiden kysymyksiin	vastataan kuntalaisten kysymyksiin välitetään sidosryhmien viestejä	Tilatiimi Vesitiimi	2020-2024	
Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa					
Kaupungin ohjaava sisäilmaryhmä			Tilatiimi		Mukana alueen kaikissa kunnissa
Kohdekohtaisiin sisäilmatyöryhmiin osallistuminen	Tuetaan kohteiden omaa toimintaa ongelmien ratkaisussa	Nopeutetaan ongelmien selvittelyä	Tilatiimi	2020-2024 (määrät)	67 sisäilmatyöryhmää
Vesihuollon kehittäminen	Pohjavesien ja vesistöjen suojelusuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen osallistuminen		Vesitiimi	2020-2024	Mukana 3 ryhmässä
Vesilaitosten valvontaohjelmien päivittäminen + tuki	Tehdään yhdessä, lainsäädäntömuutosten päivittäminen toimintaan (Juomavesidirektiivi)	Lakisääteinen yhteistyö Riskinarvioinnin jatkuva päivitys	Vesitiimi	2020-2024	aktiivista riskinarviointi hyväksytty isojen laitosten osalta/ tavoite että kaikki hyväksytty vuonna 2021
Vesilaitosten tilannekuva	terveydensuojelu ylläpitää alueensa vesihuollon yhteistyöpalaveria, osallittuu ELY:n viranomaispalaveriin		Vesitiimi	2020->	Vetovastuu tilannekuvapalaverista
Sosiaalitoimen yhteistyö siivottomuustapauksissa koko valvonta-alueella		Tavoitteena tehostaa asunontarkastusten viranomaisresurssien kohdentamista ja luoda sosiaalitoimen kanssa selkeää käytäntö siivottomuustapausten hoitoon (autetaan asukasta kokonaisvaltaisesti)	Asuntotiimi valvontaeläi nlääkärit	kevät 2020->	Palaveri TRE sosiaalitoimi 2/2020 → jatkuu syksy 2021
Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus, poikkeusluvut		Osallistutaan terveyshaittojen arviointiin ja ennaltaehkäisyyn koko toiminta-alueella	Tilatiimi Asuntotiimi	2020-2024	lausunnot, kaavakokoukset Lausuntopalaveri viikoittain
Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta	korjauskohteiden luvittaminen, tiedonkulun parantaminen	melu, savu, pöly, rotti ja siivottomuustapausten hoitaminen - yhteistyö ja prosessit kuntoon -->prosessien tehostus	Asuntotiimi Tilatiimi	2020-2024	Sovittu TRE RAVA- PELA-yhteistyöpalaverit 4. viikon välein YSU-palaveri 2021

Liite 5. Terveydensuojelun painopisteisiin liittyvät toimenpiteet 2020-2024

Varautumiseen liittyvä yhteistyö kaikkien alueen kuntien kanssa	Yhteydet alueen kuntien varautumiseen ja viestintään	Häiriötilannesuunnitelmien ja yhteystietojen jatkuva päivitys KUJA-konseptin hyödyntäminen	Vesitiimi	2020-2024	Häiriötilannesuunnitelman päivitys meneillään, yhdyshenkilöt kuntiin sovittuna (tilannekuvapalaveri) ollaan mukana TRE, OV
Viranomaisten yhteistarkastukset kouluihin ja päiväkoteihin	tukee kohteiden omaa riskinarviointia Terveydellisten olojen tarkastukset	toimialojen välistä yhteistyötä tarkastuksissa edistetään koko alueella	Tilatiimi	2020-2024	TRE toimii (TOT-tarkastusryhmä) AKAA sovittu palaveri siirtyi -> 2021
Majoitus Airbnb Ilmoitustarve (tesu, rava, pela, hallinto palaveri)	poikkihallinnollinen keskustelu	Todennäköistä että airbnb majoitus (verotus, valvonta, suhde muuhun majoitustoimintaan) tulee keskusteluun		2024	Kevät 2021 keskustelua Ravan ja Pelan kanssa
Toimenpide	Omaavonnan tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta	Omaavontaohjeita laadittu
Seminaarit ja koulutustilaisuudet					
Sisäilma-asioihin viestintäsuunnitelma (iltakoulu valtuustolle, blogeja, seminaari)	Tuemme kaupungin sisäilmatyöryhmän sekä kohdekohtaisten ryhmien toimintaa. Yhteistyö Tampereen kaupungin viestintäyksikön kanssa. Viestintäsuunnitelma monipuolisesta tiedottamisesta. Yhteydet muiden kuntien viestintään	paikallisia ja valtakunnallisia puhujia (TTL, STM, Tays), kaikilla mahdollisuus kuunnella (striimaus) Lisätään tietoisuutta työstä, jota tehdään sisäilma-asioissa julkisella sektorilla	tilatiimi Asuntotiimi	2020 -2024	Iltakoulu 20.4.2020 Artikkeli ja pikku-uutinen asunnontarkastuksista 5/2020 Seminaari siirtynyt syksyyn Kirjoitus: Tampereen toimintamalli 2021 alussa
viranomaisten yhteinen seminaari + ohjelmateriaali kauneushoitoloille	selkeytetään viranomaisten roolia ja vaatimuksia toimijoille	Viranomaisyhteistyö Tukes, Avi, Valvira, STUK ja TESU -	Tilatiimi	2020/ 2021	➔ 2021
Vesiosuuskuntakoulutus	tuki riskinarviointiin, häiriötilannesuunnitelmiin päivitys juomavesidirektiivin uudistuksen vaikutukset	vesiepidemioiden ehkäiseminen	Vesitiimi	2021 ->	Vesityökorttikoulutus syksy 2021

Liite 5. Terveydensuojelun painopisteisiin liittyvät toimenpiteet 2020-2024

Ohjausta ja neuvontaa yksityisille päivähoidon järjestäjille	tuetaan pyynnöstä ja järjestetään tilaisuuksia	Epidemioiden ehkäiseminen	Tilatiimi	2020-2024	Annettu ohjeistusta koronaan liittyen
Koulutusta as. osakeyhtiöiden ja vuokratilayhtiöiden isännöitsijöille	Legionellan torjuntatoimet siivottomuustapausten hoito, yleisesti asumisterveysasioiden selvittämisprosessit (kiint. omistajan vastuu ja viranomaisen rooli)	Ennaltaehkäistään legionella-tapauksia Nopeutetaan prosesseja, ohjaus sosiaalitoimeen Tunnetaan pitoisuudet, tehdään tarpeelliset toimenpiteet radon-tietoisuus	Asuntotiimi	syksy 2020	Webinaari 21.10.2020 isännöitsijöille (> 100) yhdessä Pirkanmaan kiinteistöliiton kanssa
Koulutusta kaupungin isännöitsijöille			Tilatiimi	kevät 2021	syksy 2020 --> 2021
Pyynnöstä pidettävät ohjaus- ja neuvontatilaisuudet eri toimialoille	Järjestetään tarvittaessa omavalvontaa tukevia toimialakotaisia tilaisuuksia	Toimialan tukeminen edistää elinympäristön terveysuojelua	kaikki	2020-2024	2020-2024 --> Allergia- ja astmayhdistys kevät 2020, tietoa asumisterveydestä
Lausunnot kaavoista sekä rakennus- ja ympäristöluvista		Yhteistyö, terveysvaikutusten arviointi	kaikki	2020-2024	Aktiivista, prosessia tesu:ssa kehitetty, yhteisvalmistelu - TRE poikkariilista kommentoitavaksi asuntotiimille
Toimenpide	Omavalvonnan tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta	
Projektit					
Pintapuhtausprojekti (koulut, päiväkodit, kauneushoitolat, liikuntatilat)	tietoa puhtauden tasosta toimijalle, siivouksen merkitys	Tulokset nettijulkaisuun kuntalaisten luettavaksi	Tilatiimi	2020	Pikku-uutinen tehty, esitelty jaostolle projektin tulokset
Radon-tietoisuuden lisääminen	tieto mittaustarpeista sosiaalialan laitoksille	Tunnetaan radon-pitoisuudet ja tehdään tarvittavat toimenpiteet	Tilatiimi	kevät 2020 tai Syksy 2020	Lähetetty radon-mittaus tiedote sos.alan laitoksille 3/2020 yhteinen radon-tiedote RAVA:n kanssa syksy 2020
Pienten talousvesiosuuskuntien valvonnan yhtenäistäminen ja ohjaus	ohjaus ja neuvonta riskinarvioinnissa, uudistustarpeen arvioinnissa	ehkäistään vesiepidemioita	Vesitiimi	2020	

Liite 6. Ympäristöterveydenhuollon verkkoviestintä 2020

Ympäristöterveyden pikku-uutiset 2020

5.3.2020 16.14

[Leuto talvi voi lisätä rottaongelmia](#)

6.3.2020 13.47

[Suojaa siipikarjasi lintuinfluenssalta](#)

10.3.2020 16.35

[Koronavirukseen liittyvä ohjeistus](#)

16.3.2020 16.49

[Työterveyslaitoksen ohjeistusta korona-siivouksista](#)

25.3.2020 9.09

[Koronavirusepidemia vaikuttaa asumisterveyden toimintaan](#)

6.4.2020 10.24

[Ravintoloita opastetaan ruoan ulosmyynnin elintarviketurvallisuudesta](#)

8.4.2020 10.09

[Päiväkotien hygieniaan kiinnitettävä erityistä huomiota](#)

4.5.2020 9.30

[Käsipyyhkeet aiheuttavat tukoksia viemäriverkostossa](#)

18.5.2020 14.33

[Muista varmistaa vähällä käytöllä olleiden kiinteistöjen hanaveden laatu](#)

19.5.2020 17.11

[Kahvilan, ravintolan, kuntosalin ja kauneushoitolan perustamisesta voi ilmoittaa Ilppa-palvelussa](#)

27.5.2020 16.01

[Muista koronaan liittyvät ohjeet myös uimarannalla](#)

28.5.2020 13.41

[Asunnontarkastukset ovat melko yhtenäisiä Pirkanmaalla](#)

10.6.2020 13.14

[Kodin sisäilmaan vaikuttavat eniten ilmanvaihto, lämpötila ja siivous](#)

Tiedotteet:

[Lintuhytin asukkaita ohjeistetaan savuhaittojen takia kiinteistöjen ilmanvaihdosta ja lasten hiekkalaatikoista 15.5.2020](#)

[Lintuhytin asuinalueelta ei löytynyt haitallisia yhdisteitä \[Tampereen kaupunki - Tampereen kaupunki - Ajankohtaista - Tiedotteet - 2020 - Kesäkuu\]](#)

[Uimarantojen vesien laatua ja hygieniaa seurataan läpi kesän \[Tampereen kaupunki - Tampereen kaupunki - Ajankohtaista - Tiedotteet - 2020 - Kesäkuu\]](#)⁹

[Hyvää ympäristöterveyspäivää! \[Tampereen kaupunki - Tampereen kaupunki - Ajankohtaista - Tiedotteet - 2020 - Syyskuu\]](#)

[Radonin mittauskausi on meneillään \[Tampereen kaupunki - Tampereen kaupunki - Ajankohtaista - Tiedotteet - 2020 - Marraskuu\]](#)